

„HOT TOPICS“ PSYCHIATRICKÉ SPOLEČNOSTI

V současné době existuje několik aktuálních záležitostí, které hýbou naší Společností a které bych rád okomentoval.

Od začátku 90. let týmy našich odborníků vypracovávají koncepce rozvoje oboru psychiatrie. První materiál byl schválen sjezdem Psychiatrické společnosti ČLS JEP ve Špindlerově Mlýně v roce 2000 a přijat vědeckou radou Ministerstva zdravotnictví ČR. V r. 2004 byla na ministerstvu zdravotnictví zřízena Komise pro implementaci koncepce, jejíž činnost však nepřinesla žádné hmatatelné výsledky. V roce 2006 dospěl výbor naší Společnosti k rozhodnutí, že je třeba koncepci inovovat. Nový dokument byl schválen na sjezdu Psychiatrické společnosti v červnu 2008. Představuje strukturu péče, jakou bychom si přáli realizovat během následujících let.

Výbor Psychiatrické společnosti ČLS JEP vyhlásil u příležitosti parlamentního semináře v roce 2007 ve spolupráci s regionální kanceláří WHO ČR „Národní psychiatrický program 2007“ (NPP 2007) na podporu reformy psychiatrické péče v ČR. Hlavní cíle programu jsou:

- zlepšení kvality péče a kvality života pacientů s psychickými poruchami – zrovnoprávnění úrovně péče s ostatními medicínskými obory, s důrazem na lidské podmínky péče a destigmatizaci;
- zajištění dostupnosti psychiatrické péče – se zaměřením na její nízkoprahovost a redukci skryté nemocnosti;
- redukce rizik vyplývajících z psychických onemocnění – suicidia, závažná psychická i tělesná poškození, sociální izolace, invalidizace;
- podpora primární psychiatrické péče;
- rozvoj komunitní péče;
- modernizace lůžkového fondu.

Psychiatrická společnost ČLS JEP dále připravila „Doporučené postupy psychiatrické péče III“. Redakční rada vybrala nejdůležitější okruhy našich zájmů včetně standardů psychiatrické péče v regionu, spolupráce s praktickými lékaři a ukazatelů kvality psychiatrické péče. Výsledky byly zveřejněny a schváleny na sjezdu PS v Karlových Varech v roce 2009 a publikovány ve formě monografie v roce 2010.

V roce 2012 Ministerstvo zdravotnictví ČR vyhlásilo projekt reformy psychiatrické péče, který by se měl realizovat v letech 2014–2020 též za pomoci strukturálních fondů EU.

Naše Společnost ve spolupráci s Centrem pro rozvoj péče o duševní zdraví a s příbuznými odbornými společnostmi za tímto účelem vypracovala projekt „Mapování stavu psychiatrické péče a jejího směřování v souladu se strategickými dokumenty České republiky (a zahraničí)“, který navazuje na všechny výše zmíněné aktivity. Jeho hlavním úkolem bylo především zmapování současného stavu lůžkové, ambulantní a komunitní/intermediární psychiatrické péče v České republice. Bylo využito dat a spolupráce se Všeobecnou zdravotní pojišťovnou, Ústavem zdravotnických informací a statistiky, Asociací psychiatrických léčeben, Sdružením ambulantních psychiatrů, Asociací komunitních služeb

a Asociací denních stacionářů a krizových služeb. V projektu byla popsána jak všeobecná, tak specializovaná psychiatrická péče (dětská a dorostová psychiatrie, adiktologie, sexuologie, gerontopsychiatrie). Pro zjištění průchodnosti a provázanosti systému psychiatrické péče byly ve vybraných sedmi lůžkových psychiatrických zařízeních, která poskytují akutní lůžkovou péči pro dospělé pacienty, pomocí strukturovaného dotazníku zjišťovány údaje o způsobech příjmu a propouštění pacientů do a z lůžkového zařízení. Zhodnocena byla i kvalita poskytované péče v zařízeních pro dlouhodobou hospitalizaci vážně duševně nemocných (psychiatrické léčebny), a to s použitím mezinárodního nástroje, dotazníku QUIRC. Na základě zahraničních zkušeností a předchozích studií byla pro pět možných scénářů transformace psychiatrických léčeben vypracována analýza dopadů na kapacity a náklady psychiatrické péče v ČR. Výstupem projektu je obsáhlá odborná zpráva, která je zveřejněna na našem webu (www.ceskapsychiatrie.cz, sekce Reforma).

Je třeba zdůraznit, že naše doporučení nejsou zaměřena proti žádnému ze sektorů naší péče, ale že všechny komponenty by se měly modernizovat. Ambulantní odborníci by se měli více zapojit do strukturované komunitní péče, která by měla zvládat větší množství akutních i chronických pacientů s vážnými duševními poruchami. Nemocniční oddělení by měla být schopna skutečně zvládat akutní lůžkovou péči (včetně intenzivní) pro všechny pacienty ze spádové oblasti. Některá tato oddělení by se mohla přeměnit v komunitní centra s krizovými lůžky a specializovanou péčí. Psychiatrické léčebny (nemocnice) by se měly jasně diferencovat podle vlastních dispozic na akutní, následnou, specializovanou a sociální péči a jejich vhodnou kombinaci včetně např. krizových lůžek, výjezdních týmů nebo chráněného bydlení. Pro nás všechny budou takovéto změny náročné a jistě vyvolají kontroverzní stanoviska. Jsem však přesvědčen, že se všichni shodneme na tom, že chceme, aby naše péče byla modernější, kvalitnější a lépe ekonomicky zabezpečená.

Psychiatrická společnost si díky všem výše zmíněným aktivitám vydobyla významné místo mezi institucemi, které mohou do reformních aktivit zasahovat, nikoliv je však řídit, jak se někteří mylně domnívají. Za to jsou odpovědní jiní. V této atmosféře probíhají volby do vedení Společnosti podle nových stanov. Je dobře, že je o ně živý zájem, že z některých pracovišť přichází i několik desítek žádostí o přijetí za nové členy (nechtě to udělá co možná nejvíce kolegů) a že je přihláшено dostatečné množství kvalitních kandidátů. Jsou mezi nimi kolegové, kteří pro naši odbornost již hodně udělali, mají své vize, ale i jiní, kteří v minulosti o dění ve Společnosti nejevili vážnější zájem. Velmi bych si přál, aby i toto bylo bráno při úvahách nad volební urnou v potaz.

prof. MUDr. Jiří Raboch, DrSc.
předseda Psychiatrické společnosti ČLS JEP